

KUNINGLIK LAPS

Hedvig Andrae jutustus

Tallinna Immanueli EK Vabausühtingu kirjastus, 1939

Doktorimaja aeda viivale uksele ilmus umbes üheteistkümneaastane tugev poisikogu. Ta jäi seisma kitsa trepi ülemisele astmele ning hakkas rahulikult silmitsema punavat õhtutaevast.

Nagu oleks tema ilmumine kokkuräägitud signaal, vilksatas samal momendil hele suvekleidike vastasasetseva villa väänkasvudest ümbritsetud verandal ja kiirel jooksul lendas üks väike tütarlaps hästikorrastatud laia aiateed mööda madala tara suunas, mis lahutas professori aeda doktori aiast.

“Viktor, Viktor!” hüüdis ta juba eemalt. Poiss ei liikunud paigast, ta ainult pööras rahulikult oma punapõskse näo erutatud väikese tütarlapse poole.

“Tule ometi siia ja jutusta! Mis teie juures täna lahti on?” hüüdis see, mõlema käega aeglaselt viibates.

Väike tüdruk oli sedavõrd kõhn ja elav kui poiss oli tüse ja rahulik. Esimesest pilgust võis näha, et nad polnud õde ja vend, kuigi mõlemad olid heledajuukselised ning sinisilmsed.

“Tule ometi, Viktor!” anus tütarlaps uuesti.

Nüüd viimaks võttis poiss vaevaks pikkamisi lähemale lonkida.

“Mispärast oled sa nii erutatud?” küsis ta.

“Sellepärast, et ükski teie inimestest ei tule ega anna mulle seletust! Mis teil juhtunud on? Seal valitseb ju täielik segadus: üks jookseb siia, teine sinna – Liisit nägin ma, voodiriided kae peal, kojaaknast mööduvat ja Roland kasvatas tiritamme. Jutusta ometi, jutusta!”

“Me saime ühe väikese tüdruku,” ütles Viktor ükskõikselt

“Ah, jäta, see ei ole üldse võimalik. Teie saite väikese tüdruku? Te saate ju ikka ainult poisse!”

“Jah, aga seekord on see päris kindlasti tüdruk,” kinnitas poiss oma ütlust.

“Oi-oi, kuidas ta välja näeb?”

“Oled sina aga uudishimulik, Leeni. Kuidas ta peab siis välja nägema? Loomulikult nii nagu kõik väikesed tüdrukud! Ta näeb välja täpselt nagu sina.”

“Nagu mina? Aga on ta siis juba suur? Teie, poisid, olite ometi üsna väikesed, kui te tulite, eks ole? Hans ja Harry ja Valter olid igatahes nii väikesed nagu minu nukk, seda mäletan ma veel päris täpselt.”

“Jah, loomulikult,” nõustus poiss, “aga tüdrukud on lihtsalt suuremad. Ta on täpselt niisama suur nagu Roland, sa võid mind uskuda! Robert seadis nad kohe kõrvuti ja mõõtis joonlauaga.”

“Siis on ta küll imelaps!” päris Leeni.

“Imelaps? Ei, seda ma ei usu. Robert ütles küll, et ta näeb välja teistsugune kui teised inimesed, ja olevat ka teistsugune, aga mina seda küll ei leia.”

Leeni imetlusel polnud piire. “Mis siis kõik teised ütlesid, kui ta tuli?” küsis ta.

“Imelik, mida sa kõike teada ei taha,” ohkas Viktor. “Nad tõesti ei öelnud midagi iseäralikku. Ema ütles: “Tere, Hildegard!” ja pidi siis ruttu jooksuma Valteri juurde, kes parajasti aknast välja ronis. Robert võttis tal jaki seljast...”

“Rüütellik nagu ikka,” ütles Leeni vahele, “ja Karl?”

“Karl? Noh, see vaevalt tõstis pilgu oma vanalt “Homeroselt”.”

“Aga Roland?”

“Jah, see, see võttis tal kätest kinni ning tantsis temaga ringi ümber laua.”

“Kas ta tahtis seda?”

“Ma ei tea, ta näis natuke imestunud, aga pärast ta naeris ning ta põsed läksid üsna punaseks.”

“Mida ütlesid siis Harry ja Hans? Jutusta ometi, Viktor!”

“Armas aeg, ma tõesti ei tea seda! Harry kaelustas ja suudles teda ja Hans ütles: “Eks ole tõsi, et sa aitad mind nüüd õppimises?””

“Kas härra doktor polnud seal?”

“Isa? Jah, muidugi oli. Ta tõstis ta vankrilt, suudles teda ning ütles: “Jumal õnnistagu sinu sissetulemist, mu südamelaps!” Ma usun, see vist meeldis Hildegardile, sest ta vaatas isale nii imelikult otsa, nagu tahaks ta öelda “Tänan!” ja suudles siis isa kätt.”

Leeni vaikis natuke aega ning vaatas siis mõtlikult loojenevasse päikesesse.

“Ma tahaksin heameelega Hildegardi näha,” ütles ta siis.

“Roni üle tara ja tule minuga kaasa!” ütles Viktor.

“Ma ei tohi. Sa tead ju, et isa andis mulle valju käsu olla kodus igal söögikorral. Iga minut võib heliseda kell õhtusöögile. Ah, ja homme hommikul me sõidame kaheks päevaks maale isa vanade tädide juurde ja siis ma ei saa nii kaua teie Hildegardi näha! See on tõesti hirmus. Kuula, seal kõlab juba teie “tamtamm”?”

“See on muidugi Roland! Teeb see aga lärmi! Kindlasti tahab ta uuele tüdrukule näidata, kui ilusat muusikat ta teha oskab. Head ööd, Leeni!”

Nende sõnadega hakkas ta pikkamisi maja poole minema.

“Head ööd!” hüüdis tütarlaps siis talle järele, vaadates igatsevalt doktorimaja poole.

Aga seal kõlas ka professori villast söögikell ja silmapilkselt pöördus Leeni ning jooksis kodu poole.

* * * * *

Päris lõpmatuna näis Leenile see aeg, mille isa veetis kohvilauas hommikul pärast tagasijõudmist nende väikeselt reisilt. Ta ise oli suure kiiruga tassitäie piima alla kugistanud – nii väga tõmbas teda miski doktorimaja poole. Aga härra professor ei märganud ta rahutust; ta istus ajalehesse süvenenult oma kohvitassi juures ega näinud neid igatsevaid pilke, mida ta tütreke korduvalt heitis temale ja uksele. Enne kui polnud tassist rüübatud viimane lonks, ei tohtinud ta lahkuda söögitoast. See oli kindel reegel.

Leeni liikmed peaaegu tõmblesid – saaks ta aga rutemini minema!

Juba hommikul vara oli ta seisnud tara ääres ja vaadelnud, kuidas doktori-Liisi kanu söötis.

“Tere hommikust, Liisi!” oli ta hüüdnud.

Ja siis oli Liisi tulnud ta juurde ja jutustanud sellest imelisest Hildegardist. Ta oli vaenelaps, kellel polnud ema ega isa ja seepärast oli hea härra doktor ta oma majja võtnud. Hildegardi isa oli olnud ka arst ning härra doktori armsaim sõber. Isa oli juba ammugi surnud ja nüüd oli Hildegard täiesti üksinda suures laias maailmas. Liisi oli pühkinud silmi ja Leeni oli mõelnud: “Mul pole kunagi olnud ema, sest niikaua kui mina mäletan, olen ma isaga pühapäeviti käinud tema haul ja ma ei leia sugugi, et ollakse vähem üksinda maailmas, kui veel omatakse isa.”

Siis krabises ajaleht – viimane lonks kohvi oli rüübatud ja ajaleht pandi kokku.

“Kas ma tohin minna, isa?” küsis Leeni juba pooleldi toolilt tõustes.

Professori tõsine, raskemeelne pilk peatus korraks kurvalt ta kitsal, erutatud näokesel. Siis noogutas ta nõusolevalt, tõusis tasase ohkega ja astus maali ette, mis kujutas võrratult armast noort naist elusuures.

Kuuma igatsusilmega jäi ta selle ette seisma. Kuid Leeni lendas minema nagu puurist pääsenud lind.

“Seal sa oled!” hüüdis Viktor, kes teda tara ääres ootas.

Ta kõrval seisis natuke suurem poiss. Ta keha oli sale ning painduv kui pajuviits; tumesinised silmad välkusid; hele juus, lühikeseks lõigatud nagu Viktoril, kähardus lugematuiks lokiideks ning lokikesteks.

Tugevad pruunid sõrmed olid ametis savitükist karu või ka mõne muu looma vormimisega. Kui ta aga Leenit märkas, viskas ta savitüki maha ja sirutas agaralt talle käe, et aidata teda üle tara.

“Tule aga,” ütles ta, “tule ruttu Hildegardi vaatama!”

“Oo, tänan, Roland! Eks ole, sulle on ta armas, see uus Hildgard?” küsis Leeni kiirelt üle tara ronides.

“Ja kuidas veel!” hüüdis Roland vaimustunult.

“Tule aga ruttu, Leeni, vaatame verandalt köögiaknast sisse, siis näeme, kuidas ta peseb hommikueine nõusid ja sealjuures Valteri järele vaatab. Ma ütlen sulle – ta võtab emalt kõik töö ära – ta teeb seda toredasti!”

Näha oma ohjeldamatut sõpra nii vaimustatuna oli Leenile midagi päris uut ning tähelepanuväärivat, ta ootused kasvasid iga minutiga.

Nüüd olid mõlemad verandal ja hiilisid kikiarvu avatud aknale lähemale.

Agaga nagu käskluse peale jäid nad mõlemad äkki kuulatades seisma. Just samal hetkel hakkas pehme hõbeselge tütarlapsehäääl laulma laulu, mille meloodia rõõmsalt, peaaegu triumfeerivalt kõlas välja kuulajate kõrvu. Ka sõnadest said nad hästi aru.

“Mu Isa on kõige vägevam mees.

Ja Ta elab lõpmatu rikkuse sees.

Kõik maailma riigid, kuld, hõbe Ta käes,

saab austatud siin ilmas ja inglite väes.

Olen kuninglik laps, olen kuninglik laps,

jah, Jeesuse läbi olen kuninglik laps!”

“Kas ta isa on kuningas?” sosistas Leeni, hetkeks täiesti unustades Liisi hommikused teated.

Roland puhkes valjusti naerma, tõmbas ukse lahti ning tormas Leenit enese järele tirides tuppa. Sealjuures oleks ta peaaegu komistanud oma kolmeaastase vennakese Valteri peale, kes põrandal kummardus ning ehitusplokkidest suurepäraselt linna püstitas.

Ümmarguse söögilaua juures tuli neile vastu umbes kolmeteistkümneaastane tütarlaps, pesuhari käes. Hele naer ning tormiline sissemurdmine olid teda nähtavasti pesukaasi juurest ära kutsunud.

See pidi olema Hildegard. Leeni silmitses teda uudishimulikult. Oli ta siis midagi erilist või polnud ta seda?

Ta oli suur, sale ja tugev. Kastanivärvi juukseid kandis ta kahes paksus patsis ümber pea. Nägu näis olevat võrdlemisi sarnane teiste inimeste nägudega, ainult ta imeline värske jume torkas silma ja ta suured pruunid silmad särasid nagu päike.

Mis oli iseäralikku selle lapse juures?

Et seal midagi erilist oli, tundis Leeni liiga selgesti, aga ta lapsesilmad ei osanud seda leida.

“Kuninglik laps,” oli mõte, mis teda liigutas. Pealegi polnud tal palju aega vaatlemiseks ja järelemõtlemiseks, sest Hildegard tuli talle väljasirutatud kätega vastu, suudles teda südamlikult ning ütles: “Sa oled kindlasti Leeni, kellest Roland mulle nii palju on jutustanud. Sa tulid vist küll tädile abiks? Tal on ju hirmus palju tegemist.”

Leeni läks kohmetusest tumepunaseks. Veel kunagi polnud talle pähe tulnud, et ta võiks korra ka doktoriprouat aidata.

Roland tegi vaikusele kiire lõpu, öeldes ausalt: “Leeni ei aita kunagi ema, Hildegard, ta tuli ainult sellepärast, et tahtis sind näha.”

“Mind?” küsis Hildegard imestunult. “See on sinust armas! Sa ehk aidad mind veidi nõudepesemisel?” lisas ta

sõbralikult. “Mis sulle rohkem meeldib, kas pesemine või kuivatamine?”

Leeni vihkas mõlemaid. Miski hinna eest ei tahtnud ta seda aga öelda. Nii võttis ta vaikides käteräti ja hakkas pestud nõusid kuivatama.

“Sa oled vist vaikne, Leeni?” sõnas Roland, kes oli vahepeal lauaserval istet võtnud ja jälgis imestunult tüdrukuid.

Leeni ärkas nagu unest. “Miks sa laulsid: “Mu isa on rikas?”” küsis ta äkki oma kaaslasele vaadates. “Su isa ei ela ju enam?”

Hildegard vaatas talle sõbralikult otsa. “Ma mõtlesin meie Isa taevas,” ütles ta. “Jumal on kindlasti rikas,” ütles ta. “Jäta võtmekorv rahule, Valter! Tule ehita veel natuke. Me oleme varsti valmis.”

Ta saatis poisi jälle plokkide juurde ja pani siis tassid kappi.

Kööki tuli ema, keskmist kasvu naine, kelle murelikule näole näis olevat selgelt kirjutatud: “Mul on alati kiire.” Ta kandis suurt savikaussi ja Liisi vedas enda järel hiiglasuurt korvi hernekauntega.

“Oo, tädi, kas me tohime ka herneid puhastada?” küsis Hildegard agaralt, pannes ära viimast taldrikut. “See on tore töö ja Leeni on ka just siin. Kas me tohiksime sellega aeda minna? Roland viib korvi sinna.”

“Ah, lapsed, ärge tehke üleliigseid sekeldusi,” tõrjus ema. “Aidata te ju minugipärast võite, aga jääge tuppa, aias ei tule tööst midagi välja.”

“Siis ma ei aita üldsegi!” tahtis Leeni just öelda, aga siis ta nägi, kuidas Hildegard veel üht kahetsevat pilku päikeseküllasesse aeda heites rõõmsalt toolid tõi ning agaralt herneid puhastama hakkas.

Siis asus ka Leeni tööle ja varsti pani ta tähele, et aeg möödus päris lõbusalt. Hildegard vestles rõõmsalt ja Valter

juubeldas hüplevate roheliste kuulikeste üle. Isegi doktoriproua murelik otsaesine selgines hetkeks.

Roland oli jalga lasknud ning vallatles vendadega aias. Tema ja ta suur vend Robert, gümnaasiumi viimase klassi õpilane, olid parimad võimlejad koolis ja suvevaheajal võis kumbagi neist näha harjutamas võimlemisriistadel. Ka praegu rippus Robert kangil ning sooritas osavalt “suurt lainet”, nagu kaheksa-aastane Hans imetledes seletas seda nooremale Harryle. Ta ise oli õrna kehaehitusega jõuetu poisike, sellepärast näis talle arusaamatu, kuidas võidi sooritada selliseid kunsttükke.

“Seal tuleb Hildegard võileibade korviga!” sõnas Viktor, kes mugavalt rohul pikutas ning end päikesest paista laskis – “väga suureks soodustuseks oma tedretähtede!” – nagu Roland talle oli seletanud.

“Aga mis pottide ja kausside laata te siia toote?” lisis Roland imestusega mõlemaid tüdrukuid silmates.

“Jaa, rõõmusta aga!” ütles Hildegard. “Me hakkame kõik üheskoos sõstraid noppima, kas see pole lõbus? Tädi tahab neid täna sisse keeta.”

“Kui me selle eest midagi ei saa, siis mina küll ei aita!” sõnas Viktor teist külge pöörates.

“Oh, muidugi aitad ka sina, Viktor,” seletas Hildegard. “Tulge, igaüks saab ühe leiva ja kausikese.”

“Siis aga peab Karl, see raamatukoi, ka siia tulema, “ mossitas Viktor.

“Ta on selleks vist juba liiga suur,” arvas Hildegard, “usud sa, et ta seda tahab?”

“Oo jaa, ta tahab küll,” kõlas hääl jasmiinipõõsast ja Karl, pikakasvuline “raamatukoi” ilmus, kaks-kolm raamatut käes.

Varsti olid kõik agarasti töös, isegi Robert, kes muidu juba täiskasvanut mängis, võttis sellest nähtava lõbuga osa. See ühine sõstranoppimine oli muidugi enneolematu.

“Laula meile see laul kuninglikust lapsest lõpuni, Hildegard!” palus Roland, “see kõlas täna hommikul nii imeilusasti.”

“See on ka ilus,” vastas Hildegard, “ja kui soovite, siis ma laulan seda heameelega veelkord. Aga te peate õppima seda ka kaasa laulma.”

“Noh, hakka peale!” julgustas Robert.

Ja Hildegard lauliski oma maheda häälega hommikul katkestatud laulu kaks viimast salmi:

“Mu Isa maailma armastas nii,
 et armsama Poja tal Päästjaks tõi.
 Poeg suri ja tõusis, läks taevasse ka,
 kus jäädava kodu mul valmistas Ta.
 Olen kuninglik laps, olen kuninglik laps,
 Jah, Jeesuse läbi olen kuninglik laps.”

Mu mullane maja langegu ka,
 mu Isa on rikas, ei muretse ma.
 Mind ootab üks kodu seal õndsate maal,
 kus Isa on Kuningas – taevas Ta saal.
 Olen kuninglik laps, olen kuninglik laps,
 jah, Jeesuse läbi olen kuninglik laps.”

Kui Hildegard oli lõpetanud, küsis Harry, kes tema lähedal noppis: “Missugust kuningat sa õieti mõtled?”

“Kuningat Jeesust,” vastas Hildegard sõbralikult.

“Aga miks sina oled kuninglik laps?” uuris poiss edasi.

“Sellepärast, et ma kuulun Jeesusele,” ütles Hildegard ning ta nägu lõi särava.

“See on rumalus,” ütles Robert põõsa tagant. “Sina ei kuulu ju temale mitte teisiti kui meie kõik. Me kõik oleme kristlased ja kuulume Kristusele samuti nagu sinagi.”

Kuum puna tõusis Hildegardi põskedele, aralt ütles ta: “Ma ei mõelnud, et Jeesus on ainult minu Kuningas, ma olen rõõmus, et ta ka sinu Kuningas on, Robert.”

Hildegard ütles seda natuke kõhklevalt, sest ta polnud veel kunagi kuulnud üht oma Kuninga last kõnelevat sellises toonis. Robert märkas seda kerget kahtlust, mis kõlas tema sõnadest ning pahameel ja viha kerkisid ta südames. Mis sellele tüdrukule küll pähe tuli, kuidas julges ta arvustada seda suurt ja arukat Robertit! Kogu ta rõõm marjakorjamisest oli rikutud; pahaselt viskas ta oma nõu käest ning läks pea püsti minema. Et ta iseenda peale pahane oli ja et ta südametunnistus talle kõrkusest ning ägedusest kõneles, seda ei tahtnud ta endale miski hinna eest tunnistada.

Sest ajast peale tundis ta ikka endas tõusvat nagu viha, igakord kui ta Hildegardiga kokku puutus. Kui tütarlaps midagi ütles, rääkis ta vastu; kui Hildegardi kiideti, siis laitis ta; kui teised vennad püüdsid talle rõõmu valmistada, siis naeris tema pilkavalt. Sealjuures tundis ta aga üht okast südametunnistuses; ja see ärritas teda veel rohkem. Hildegard jäi ikka rahulikuks ja sõbralikuks ta vastu ning püüdis, kus aga iganes sai, teha talle meelead. See aga oli Robertile täiesti väljakannatamatu.

Vahepeal oli aga Hildegard võitnud kõikide majaanike südamed. Doktorist alates ja kidura tusase saapapuhastaja-poisiga lõpetades, armastasid varsti kõik seda päikesepaisteliste silmadega ning sooja naeratusega last, kes ei näinud tundvat suuremat õnne kui teha teistele head.

Nüüd oli tõesti hetki, kus nähti tööst koormatud ema silmapilguks puhkavat, ja Roland väitis, et ema olevat isegi juba kaks korda südamest naernud, milleks tal enne polnud kunagi aega. Isegi Valter ei teinud enam nii palju pahandust kui muidu, see olenes kindlasti arvukatest paberlaevukestest ja saanidest, mida Hildegard talle vanadest ajalehtedest oli valmistanud. Ja nelikrühm – Roland, Viktor, Hans ja Harry ei teinud pooltki nii ennekuulmatuid tempe kui varem.

“Hildegard ei taha seda!” oli ikka vastastikune manitsushüüd, mis harva jättis mõju avaldamata.

Nii möödus seekord suvevaheaeg palju rahulikumalt, kui vaene vaevatud ema oli endiste kogemuste kohaselt kartnud.

Siis hingas ta kergendatult, kui ühel augustihommikul kell pool kaheksa kogu heledajuukseline poistesalk koolimütse viibutades aiavärvast väljus ja jälle algas korrapärane koolielu.

“Olge aga hästi tublid ja virgad!” hüüdis ta neile veel järele ja astus siis rahulikult suure korvi juurde, mis oli täis paikamist ja nõelumist vajavaid riideid.

* * * * *

Leeni käis ka koolis, samuti Hildegard. Leeni suureks kurvastuseks oli Hildegard saanud kuuendasse, kuna tema oli alles neljandas.

“Sa oled ju ka kaks aastat minust noorem,” lohutas Hildegard, “ma pean ju kaugemal olema kui sina. Vahetundide ajal võime aga alati koos olla.”

Leeni aga järgis teda kõikjal nagu vari. Ta armastas Hildegardi kogu oma lapsesüdame palava armastusega. Ta suurim igatsus oli saada Hildegardi sarnaseks. “Kuidas toimiks Hildegard siin?” oli otsustav küsimus igas kahtlases olukorras.

“Ma tahaksin ka kuninglikuks lapseks saada!” oli ikka ja jälle ta ülimaks sooviks.

“Oleks palju parem, kui sa ütleksid, et sa tahad Kuninga enese sarnaseks saada,” arvas Hildegard tõsiselt. “Kuninglikud lapsed toimivad sageli mitmeski asjas ebaõigesti, Kuningas ise ei eksi kunagi.”

“Sind ma tunnen, aga Kuningat ma ei tunne,” vastas Leeni.

“Oo, ära ütle nii, Leeni!” hüüdis Hildegard kohkunult. “Kas sa ei tunne Jeesust? Kas su ema pole kunagi Temast jutustanud?”

“Mul pole kunagi ema olnud,” oli Leeni kaeblik vastus.

Hildegardil tulid pisarad silma. “Vaene, vaene Leeni!” ütles ta sügavas kaastundes ja suudles ikka ja jälle oma väikest kaaslast. “Oo, minu armas, armas ema! Ma jutustan sulle temast, võib-olla sa siis tunned, nagu oleks ta ka sinu ema olnud. Aga,” lisas ta vähe aja pärast haaratuna ühest rõõmsast mõttest, “sul on ju ometi isa! Kindlasti on su isa jutustanud sulle Jeesusest?”

Leeni raputas pead. “Ma ei usu, et mu isa Jeesust tunneb,” ütles ta.

“Oo, siiski, kindlasti tunneb,” arvas Hildegard veendunult. “Nemad – isad ja emad – ikka tunnevad Jeesust. Võib-olla pole sa kunagi isalt küsinud?”

“Ei, seda ma pole teinud. Vaata,” seletas Leeni, “ma ei julge temalt midagi küsida, ta on nii vaikne ja ei kõnele kunagi minuga, ja ta näeb ikka nii välja – nii nagu oleks ta päris õnnetu. Temalt ma tõesti ei või midagi küsida,” kinnitas Leeni.

Hildegard jäi mõttesse. Vähe aja pärast ütles ta uue lootusrikka rõõmuga: “Siis pead sa lugema Piiblit, sellest õpitakse hästi Jeesust tundma.”

“Mul pole Piiblit, ainult see suur koolipiibel, mis alati koolis seisab.”

“Siis pead sa koos minuga minu Piiblit lugema,” seletas Hildegard, “mu armas ema kinkis selle mulle.”

“Jaa, aga sul pole ju kogu päev aega! Kõigepealt on kool ja pärast seda teed sa hirmus palju kodus. Roland ütleb, et sul on alati midagi teha!”

“Oo, piiblilugemiseks on mul ikka aega! Ma tõusen kell kuus üles ja alles kell seitse pean ma all olema, nii on mul igal hommikul üks imeilus pooltund.”

“Oi, kas ma tohin siis tulla ja sinuga koos lugeda?” juubeldas Leeni. “Kell pool kaheksa olen ma siis jälle kodus isa hommikueine ajaks.”

Mõlemad tüdrukukesed olid päris õnnelikud selle plaani üle. Igal hommikul täpselt pool seitse istusid nad koos Piibli juures ja pärast seda, kui nad koos olid palvetanud, lugesid nad innukalt.

“Ainult see on halb, et pole kedagi, kes meile seletaks raskeid kohti,” ütles Hildegard tihti. “Isalt ja emalt võisin ma kõike küsida. Oo, Leeni, see oli nii ilus, kui me hommikul kõik kolmekesi koos lugesime!”

“Palume Adelet, et tema loeks meiega koos,” pani ta ühel päeval ette. “Adele on ju täiskasvanu, tema kindlasti võib meile kõike seletada.”

“Usud sa?” küsis Leeni kahtlevalt. Adele oli noor haige majakaaslane, kes, halvatud raskest haigusest, lamas päevast päeva voodis või sohval. Ta oli mõne aja eest leidnud elupaiga oma onu, doktori majas. Harva laskis ta end elutuppa viia, sest elavast poistekarjast oli ta juba veerand tunniga tüdinud. Nii lamas ta enamasti oma toas, mis oli Hildegardi toa kõrval. Ema vaatas ta järele niipalju kui aega oli, ja niipea kui kool oli lõppenud, hoolitses Hildegard ta eest.

“Kas sa ei leia, et Adele on alati halvas tujus?” päris Roland tihti. “Ma pole teda kunagi näinud rahulolevana.”

“Ära räägi nii, Roland,” vastas Hildegard. “Mõtle ometi, kui kurb see on, et ta alati peab vaikselt lamama ja ennast laskma teenida.”

“See on midagi ülitoredat!” ütles Viktor imestunult.

“Jah, sulle muidugi, sa laiskur,” naeris Roland kaastundlikult.

“Ja tal on peaaegu alati valud,” lisas Hildegard. “Ei, mulle tundub tõesti, et tal on hirmus raske olla rõõmus.”

Ta läks Adele juurde ja palus, kas tema ja Leeni tohiksid hommikuti tema juures Piiblit lugeda. Ta teadis, et vaene haige ikka juba kella neljast või viiest saadik ärkvel on. Adele oli väga imestunud. “Minugipärast,” ütles ta, “kui te ainult ei aja toole ümber ega kõnele liiga valjusti.”

Hiljem aga mõtles ta mõnigi kord: “Poleks ma seda ikka mitte lubanud,” sest piiblilugemine tegi ta imelikult rahutuks; ja peaaegu veel rohkem laste ootusrikkad küsimused, millistele ta kunagi ei osanud vastata; ja lihtsad lapselikud sõnad, mida mõlemad kõnelesid oma Kuningas Jeesusega, põlvitades Adele voodi kõrval. Hildegard kandis Tema ette kõige imelikumaid soove, väikesi tühiseid asju, kooliellu puutuvaid küsimusi ja muud sarnast. Üsna imelikuna tundus Adelele ikka korduv palve: “Issand Jeesus, palun aita, et ma olen kogu päeva kannatlik ning sõbralik Rolandi vastu.” Ka “et tädil ei oleks nii hirmus palju tegemist” ja et “Adele ei peaks kannatama nii suuri valusid” - olid sageli korduvad palved. Adele ei saanud kõigest sellest aru. Kas Hildegard mõtles siis, et Jeesus tõesti on toas ning kuuleb, mida ta ütleb? See kõlas ikka nii nagu arvestaks ta kindlasti oma palvete täitmist ja vahel näis ta Tema nõusolekut juba kuulvat, sest mõnikord lisas ta oma palvetele õnneliku “Ma tänan Sind, et Sa teed seda!”

Ühel päeval kutsus Adele enda juurde Karli, kes vahetevahel töötas ta toas ning kes tundus talle kõige rohkem talutavam.

“Palun, Karl, muretse mulle Piibel, kui sa linna lähed,” ütles ta. “Siin on rahakott, pole tähtis, kui kallis ta on. Ma tunnen veidi üksindust ja igavust,” lisas ta nagu vabanduseks.

Karl vaatas talle tõsiselt otsa.

“Ma loen ka Piiblit, aga mitte igavuse pärast.”

Juba samal päeval ostis Karl Piibli. Ta võttis Hildegardi kaasa ja nad ostsid väikese, hea trükiga Piibli.

Koduteel kuulis Hildegard Karli endamisi tasa ümisevat laulu kuninglikust lapsest.

Ta punastas rõõmu pärast ning vaatas üllatunult üles Karli poole. Sõbralikult vaatas Karl talle otsa. “Ma kuulun ka Kuningas Jeesusele.” ütles ta.

Hildegardil tulid pisarad silma. Oli hea, et nad olid jõudnud doktorimaja juurde ja et elutuba oli tühi, kui nad sisse astusid.

Karl tõmbas Hildegardi vaiksesse nurka, istus ta kõrvale ja pani käe ta ümber. Äge nuuksumine oli tütarlapse vallanud, nagu kaua tagasihoitud jõgi voolasid pisarad üle näo. Karl mõistis otsekohe. “Kas sa rõõmustad nii väga?” sosistas ta talle. “Kas sul oli nii suur igatsus oma vanemate järele?”

Ta sõbralike sõnade mõjul rahunes Hildegard peagi ning kuulas teda tähelepanelikult.

“Ma armastan Issandat juba kaua,” ütles Karl, “aga ma pole endale kunagi selgeks teinud, mis tähendab olla Jumala laps, milliseid aulisi eesõigusi see sisaldab, ja” – järelemõtlikult lisas ta – “milliseid tõsiseid kohustusi. Ma olen seda, mis ma oman, ikka pidanud endale, mul ei tulnud jagada seda õnne kellegi teisega. Seda olen sinust õppinud, väike Hildegard. Sinu juures nägin ma, et peab ju ka näitama, et ollakse kuninglik laps, ja ma usun koguni, et Jumal seda nõuab.”

Ta vaikis hetkeks. Siis ütles: “Ma ei tea, kas sina tead seda ilusat laulu Jeesusele säramisest?”

“Ütle seda mulle,” palus Hildegard.

“Ma leidsin selle eile õhtul ja ma pidin kaua selle üle järele mõtlema. See kõlab nii:

“Jeesus käsib särada selgesti, nagu väike lamp, mis põleb puhtasti.

Jeesus-lapsed paistku ilmas pimedas, olgu ikka Tema tahtmist tegemas!”

“See säramine ei ole alati väga kerge,” lisas Hildegard tasa.

Karl silmitses teda ja silitas sõbralikult ta kuumi põski.

“Kas meie Kuningas ei peaks ka selles meie eest muretsema?” ütles ta. “Tema on nii palju teinud meie eest, ma

usun, et tohime Teda usaldada, et Ta isegi teeb, et me võiksime särada.”

Mõlemad vaikisid natuke aega, siis palus Hildegard: “Kas sa ei tahaks minuga palvetada, Karl?”

Karl kõhkles. Veel kunagi polnud ta palvetanud teiste juuresolekul. Aga suured pruunid lapsesilmad vaatasid talle nii anuvalt otsa – silmapilguks pani ta pea kättesse, siis ta otsustas. Vaikse, tungiva sooviga “Õpeta mind paluma” põlvitas ta Hildegardi kõrvale ja soojast südamest tulid ta huulile sõnad: “Issand, me mõlemad täname Sind, et Sa oled meid päästnud ja et Sa oled meid teinud oma lasteks! Me tahaksime täiesti kuuluda Sulle ja tahaksime heameelega Sind teenida, aga me oskame seda nii halvasti. Aita Sina meid, Issand Jeesus, tee Sina meie sees seda, mida me ise ei suuda ja sära Sina meie läbi oma heleda valgusega! Aamen.”

“Aamen,” kordas Hildegard.

Siis tõusis ta üles, silus mõlema käega kiharad otsmikult kõrvale ja ütles: “Nüüd on mul hea, Karl, mulle tundub, nagu oleksid isa ja ema praegu siin.”

Karl naeratas talle sõbralikult. “Jeesus oli igatahes siin ja on praegugi veel. Selles peitubki ju kõik heaolu.”

Endamisi mõtles ta: “Kui ebaloomulik see on, et ühe Kuninga lapsed nii kaua võivad käia üksteise kõrval, ilma et nad üldse teaksid, et neil on sama Issand.” Ja mõjutatuna sellest mõttest, läks ta kohe isa toa ukse juurde ja koputas ning astus sisse.

Sügavasti liigutatuna seisis doktor pool tundi hiljem oma toa akna all ja vaatas välja aeda. Kõik ta pojad olid agaralt ametis koroonamänguga, kõik, peale selle ühe, kes talle praegu oli valmistanud nii suure rõõmu. Karl oli oma kreeka keele tööga läinud üles Adele juurde, et üksildasele lamajale vähe seltsiks olla.

Mõttes vaatas doktor oma lastesalgale. Kui mitu neist olid Taevase Kuninga lapsed? Kas polnud see imelik, ebaloomulik, et tema – isa – seda ei teadnud?

Üheltki neist polnud ta seda küsinud. Kas ta oli üldse kunagi nendega kõnelnud Jeesusest, Päästjast? Ta oli nendega korrapäraselt pidanud hommiku- ja õhtupalvusi, see oli tõsi, aga ei palveraamatust mõne peatüki ettelugemine ega “Meie Isa” palumise läbi ei saanud lapsed heita pilku tema südamesse ega tema nende südamesse. Kas polnud siin midagi korrast ära? Siin pidi küll olema puudus armastusest Issanda vastu! Sel hetkel tundis ta südames palavat armastust nii laste kui ka Issanda vastu. Ta oleks tahtnud anda palju, oleks andnud kõik, et omada kindlat teadmist, et kõik ta pojad on jumalalapsed. Erilise murega peatus ta pilk vanema poja ilusal jõulisel kujul. Mis oleks ta andnud selle eest, kui Robert oleks tulnud ta juurde samuti kui Karl ja oleks talle öelnud: “Isa, ma kuulun Issandale!” Äkki kuulis ta hääli oma akna all. Ta kummardus välja. Seal seisis ta abikaasa ühe roosipuu juures, millelt ta hoolikalt kõrvaldas röövikuid, ta kõrval seisis Leeni ja Hildegard, kõneldes temaga agaralt ja veenvalt.

“Lapsed, ärge tehke ilmaaegu rohkem sekeldusi kui tarvis!” oli esimene, mida doktor kuulis. Nähtavasti oli see äraütlev vastus mõnele ettepanekule. “Adele voodile pole kindlasti ruumi sinu toas.”

“Siiski, tädike, seal on ruumi, me mõõtsime täpselt, ja tädi Adele nii meeeldi tahab seda. Ta juba ütles, et ta tihti öösel vajab midagi ja siis pole kedagi, kes talle seda muretseks.”

“Lapsed, ma ei saa aru, milleks seda kõike vaja on?”

“Aga tädike, Karl ei või ju ometi mitte tulla Adele magamistuppa, kui ta on voodis.”

“Ei, muidugi mitte, aga ma ei mõista, milleks peab Karl sinna minema?”

“Sellepärast, et ta meeeldi tahaks koos meiega Piiblit lugeda!” hüüdsid mõlemad ühest suust.

Vaevatud ema ohkas. “Kindlasti pole ühelgi inimesel aega Adele voodit ümber paigutada ja pealegi ei või Adele üldse nii vara üles tõusta, nagu teie seda tahate,” olid viimased relvad, mida ta enese kaitseks kasutas.

“Oh tädi, Adele ütleb, et ta on alati juba kella neljast saadik ärkvel ja ei suuda enam kauem voodis viibida, ta on rõõmus, kui ma ta kell kuus rõivastan,” hüüdis Hildegard.

“Ja Karl aitab voodi ümber paigutada,” lisas Leeni. “See ei tee ühelegi inimesele tüli.”

Nüüd küll vist järgnes vaikiv nõusolek, sest doktor nägi, kuidas mõlemad tütarlapsed juubeldades kaelustasid ning suudlesid ema.

Sest ajast peale võttis Karl järjekindlalt osa hommikusest piiblilugemisest.

* * * * *

“Ma ei lähe üldse enam kooli,” ütles Viktor tähelepanuvääriva kindlusega, kusjuures ta energiliselt asetas oma supilusika tühjakssaanud taldrikule.

“Mida see peab tähendama?” päris isa.

“Kui kellelgi on niisugused vennad nagu minul, siis ta enam ei või kooli minna,” seletas Viktor.

“Sa räägid mõistatusi! Mis kurja su vennad siis sulle on teinud?”

“On tõesti piinlik, isa, kui üks saab klassipäevikusse märkuse, teine ei oska laulda ja jääb kinni, kolmas loeb avalikult vahetunni ajal Uut Testamenti ja kõige vanem ütleb härra professorile otse näkku, et ta on ebaõiglane!”

“Robert!” hüüatas doktor.

Robert läks näost punaseks ning lausus ägestunult: “Ta on tõesti ülekohtune, isa. Minu kirjand oli kindlasti parim ja ometi pani ta mulle nelja ja Ernst Roos, kelle töö oli palju halvem, sai viie.”

“Kui sa ometi kord astuksid alla oma kõrgelt hobuselt, Robert,” ütles doktor murelikult.

“Sinust ei saa tõesti midagi head, kui sa ei jõua äratundmisele, et sa pole põrmugi parem kui su seltsilised. Alandus on kõige hea nurgakivi ja Jumal ei ehita millelegi muule kui alandusele.”

Pahaselt lükkas Robert oma taldriku eemale ja ei lausunud söögi kestel enam ühtegi sõna. Ta tundis end sügavalt solvatuna, sest kuigi ta väliselt võis olla äärmiselt armastusväärne, oli ta siiski väga tundlik selles, kas tema võimeid tunnustati või mitte; nende alahindamine võis teda sageli päris pahuraks teha.

“Kes teist jälle on sellist laitust teeninud, et ta kirjutati klassipäevikusse?” küsis ema julgusetult.

“Mina, ema!” hüüdis Roland päris muretult. “Sest on nii hirmus, et ma sellest matemaatikast ikka nii kiiresti aru saan, siis on mul alati nii igav, kuni teised seda taipavad. Ja nii juhtus mulle täna kogemata savitükk taskust kätte ja korraga oli sellest saanud inimesepea, ja mõtle, isa, kui õpetaja seda silmas ja lähemalt vaatles, oli see väga sarnane tema peaga! See oli nii naljakas!” lõpetas ta rõkkavalt naerma pursates.

Ka doktor ei suutnud hoiduda naeratusest; siis aga lausus ta võrdlemisi valjusti: “Nii ei tohi see sinuga enam edasi minna, Roland! See on juba kolmas märkus suvevaheajast saadik ja pead end rohkem kokku võtma! Sinu pottsepatööd kuuluvad vabasse aega, mitte kooli!”

Roland vaatas kahetsevalt oma kätele, mis ikka ebaõigeid asju ebaõigel ajal tegid. Pikkamisi nihutas ta end lähemale oma kõrval istuvale Hansule ja küsis talt hirmunud sosinal: “Mida siis sina tegid?”

Väikene võitles pisaratega. “Breslau kellavalamine oli hirmus raske, ma ei saa iialgi pähe, kui ma ka kogu eluaeg õpiksin.”

Roland puhkes taltsutamatult naerma. Siis tuli talle aga meelde, et ta seda koguni teha ei tohi; naeru vaigistamiseks toppis ta endale suuräti suhu, sattus aga seeläbi peaaegu krampidesse, kargas siis tooli ümber paisates püsti ja tormas ust paugutades söögitoast välja.

Ülejäänud osa lõuna-ajast möödus piinlikus vaikusel. Vanemad näisid murelikena, Robert pahasena. Harry ja Viktor suutsid vaevu hoiduda naerust – ainult Valter lobises muretuna nagu ikka ja teatas tähtsa näoga, et saapapuhastaja Peetri ema olevat haige ja vaene Peeter olevat väga kurb.

Kergendatult läksid perekonnaliikmed pärast sööki laiali.

Karl võttis nutva Hansu käekõrvale, öeldes: “Sul ei tarvitse kohe nutma hakata, poiss, ole ometi mõistlik ja palu kedagi, et ta õpiks sinuga koos. Ma aitan sind heameelega, tule ikka minu juurde, küll me kahekesi jagu saame.”

Tänulikult vaatas väike talle otsa. Ülejäänud osa päevast oli ta täiesti lahutamatu suurest vennast.

Pärast lõunat asus Hildegard kohe teele Peetri ema juurde. Doktoriproua loal tõi ta enne seda veel köögist kausitäie suppi haige jaoks. Just kui ta kööki astus, kuulis ta toatüdruk Annat ägedasti köögitudrukule ütlevat: ”Seda te ju mõistate isegi, et see pole ilus. Igal hommikul seab Hildegard end Piiblit lugema, selle asemel, et ta aitaks vähendada minu tööd, kuna mul hommikul on niikuinii kohutavalt palju teha, et ma enam isegi ei tea, kus mu pea seisab.”

“No-noh, Anna,” vaigistas Liisi, “nii halb see asi küll ei ole. Te teate veel õige hästi, et te pea seisab üleval, ja teate ka, missugune kübar ja missugune pael teile kõige paremini sobib. Meie kuldse Hildegardi üle ei ole kellelgi põhjust kaevata, seda ma teile ütlen.”

Nüüd astus Hildegard mõlema juurde. “Oh, Anna, mul on tõesti kahju,” ütles ta kahetsevalt, “see on minust tõesti inetu ning ebasõbralik. Palun andesta mulle! Homsest peale tõusen ma igal hommikul kell viis üles ja teen Adele korda, et sul selle pärast poleks rohkem tööd. Ma olen rõõmus, et sa mulle seda meelde tuletasid!”

Siis võttis ta oma supikausi ja läks rõõmsalt ära.

“Mida te nüüd ütlete?” küsis Liisi niipea, kui Hildegard oli läinud, ning seadis käed väljakutsuvalt puusa.

Anna heitis talle veidi ninaka pilgu ja läks kandikuga söögituppa, et ära tuua sööginõud. Ta ei saanud aga keelata häbipuna tõusmist näkku.

Õhtul oli Hildegard väga imestunud, leides köögist Rolandi ja ilma kuueta, särgivarrukad üles kääritud, hoolega puhastamas Hansu saapaid.

Peeter, kes täna näis rõõmsamana kui harilikult, seisis ta kõrval ja andis talle tähtsa ilmega juhatust töös.

“Mis nüüd lahti on?” küsis Hildegard naerdes.

“Ah sina, Hildegard,” ütles Roland heameelega, silmitsedes läikivat saabast. “Ma pean nüüd ka saapapuhastajaks hakkama. Peeter ja mina oleme jõudnud selgusele, et meist kummastki ei saa midagi mõistlikku, kui me mitte sinuga koos ei loe Piiblit. Ja kuna Peeter alati peab sel ajal saapaid puhastama ja sellepärast ei saa tulla, siis pean ka mina nüüd puhastamise selgeks õppima ja aitama teda igal hommikul, et me kell pool seitse valmis oleme ja et meil on siis aega tulla Piiblit lugema.”

“Kas te siis armastate Issandat Jeesust?” küsis Hildegard.

Roland mõtles.

“Ma ei tea,” ütles ta, “aga meeeldi tahaksin Teda armastada, ja igal juhul tahan ma teada, mida peab tegema, et õpetaja mulle enam ei kirjutaks märkust päevikusse ja et isa ja ema ei tarvitseks enam kulmu kortsutada.”

“Jah, Roland, seda peaksid sa tõesti õppima. Seda loomulikult ei saa me ise teha, seda teeb Jeesus.”

“Me tohime siis tulla, eks?” päris Roland.

“Ainult kui Adele seda lubab,” arvas Hildegard kahtlevalt. “Tal on ikka hirm sinu ees sellepärast, et sa alati ta raamatulaua ümber lükkad, vaevalt kui sa tuppä oled tulnud, ja et sa alati vilistad.”

“Ma olen tõesti nii vagune kui hiir,” töötas Roland. “Kosta siis sina meie eest, Hildegard, sa oskad seda nii ilusasti teha.”

Hildegard rääkis Adelega poiste pärast. Kulus tükk aega, enne kui Adele sellega nõustus, sest tal oli õigustatud umbusk Rolandi heade kavatsuste vastu; lõpuks ta lootis, et Karli juuresolekul piisab selle tuisupea ohjeldamiseks.

Nii saidki mõlemad virgad saapapuhastajad loa ilmuda igal hommikul kell pool seitse Adele tuppä, et osa võtta ühisest Piiblilugemisest.

* * * * *

Madalal aiapäüiril istusid Harry ja Valter, üks ristijalu, teine jalgu õõtsutades, kuulates kirikukelli, mis teatasid, et täna on pühapäev.

“Noh, nüüd veel kord,” ütles Harry kui kellalöögid vaikisid. “Kas sul on meeles, Valti? Ütle veel kord esimene rida!”

“Papa on kõige vägevam mees,” algas väikemees.

“Ei, Valti, nii ei ole õige. Sa pead ütleva: Minu Isa on kõige vägevam mees. Alga veelkord. Püüa ometi kordki öelda õigesti!”

“Jah, heameelega,” ütles väikene nõusolevalt.

“Papa – minu Isa on kõige vägevam mees...”

“See oli lõpuks ometi õige. Nüüd edasi, korda, mis ma ütlen: Ja elab ka lõpmata rikkuse sees.”

Valter kordas sõnakuulelikult.

“Nüüd mõlemad read koos:

“Minu Isa on kõige vägevam mees
ja elab ka lõpmata rikkuse sees.”

Väikene kordas veatult. Kui ta lahke õpetaja talle järgmist rida ette ütles:

“Kõik maailma riigid, kuld, hõbe ta käes,” ilmus müüri kõrvale üks pea nähtavale. See oli naise pea, kahvatu näoga ja sassis juustega. Suured mustad silmad vaatasid poistele imeliku, nõudliku pilguga otsa.

Valteri nägu tõmbus nutule. Õigel ajal tuli talle aga meelde, et tal on kaitsja kõrval ja uudishimulikult silmitses ta võõrast.

“Näed sa õieti kurb või kuri välja?” päris Harry, kui ta oli võõrast põhjalikult uurinud.

“Te peate mulle ütlema, mis te rikka isa nimi on!” ütles tütarlaps kärsitult.

“Ma ei usugi, et papa on rikas,” arvas Harry, “ma olen sageli kuulnud, kui ta mammale ütleb: “Armas laps, see käib üle meie võimaluste.” Võimalused on ju raha, eks ole?”

“Aga te ju praegu ütlesite sada korda, et minu Isa on rikas,” hüüdis tütarlaps kannatamatult.

“Ah nii, ma usun aga, et see on üks teie isa. Arvatavasti on see Hildegardi isa.”

“Too Hildegard siia!”

See ütlus oli nii käskiv, et Harry ei julgenud vastu hakata, vaid hüppas müürilt maha ja jooksis jasmiinilehtlasse, kus Hildegard istus ja kirjutab oma prantsuskeelset tõlget.

“Kes on Hildegard?” küsis vahepeal võõras tütarlaps Valterilt.

“Üks kuninglik laps,” seletas väike, kes oli Hildegardi nii sageli kuulnud seda laulu laulvat.

Tütarlapse tumedad silmad välkusid himukalt.

“Üks printsess,” sosistas ta endamisi.

Hildegardil oli veel üks lause tõlkest kirjutada, aga siiski hüppas ta kohe püsti, kui Harry teda hüüdis ja järgnes talle selle “imeliku naise” juurde, nagu Harry võõrast nimetas.

Tütarlaps kummardus peaaegu maani, kui Hildegard ilmus müüri juurde.

“Leiba, printsess, ma suren!” hüüdis ta palavalt ülestõstetud kätega.

Kohkunult vaatas Hildegard nälgunud näkku.

“Kes te olete?” küsis ta. Harry poole pöördudes lisas ta: “Jookse ruttu mamma juurde ja palu talt natuke leiba ja piima!”

Tütarlaps haaras oma kondiste sõrmedega Hildegardi käsivarrest kinni.

“Olete te haige?” küsis Hildegard kaastundlikult.

Täis troostitult meeleheidet vaatas vaene tütarlaps talle otsa.

“Ma olen vilets,” ütles ta siis, “äärniselt vilets. Aitate te mind, printsess?” Hellalt silmitses Hildegard teda ja silitas oma pehme käega tema põske.

“Ma ei ole printsess,” ütles ta sõbralikult, “ma olen lihtne arsti tütar ning isa ja ema on mõlemad surnud.”

Tütarlaps peitis näo kättesse ja vajus tagasi kivile, kus ta enne oli vist istunud, kui ta kahe venna kõnelust oli kuulanud. Troostitult õõtsutas ta end edasi-tagasi. “Ei ole printsess, isa ei ole kuningas,” kuulis Hildegard teda sosistavat, “siis on kõigil lõpp, siis pole enam abi.”

“Ma tean kedagi, kes alati heameelega aitab ja kes ka alati aidata võib,” julges Hildegard aralt öelda.

Vaene tütarlaps vaatas kiiresti üles. Ootusrikkalt viibisid ta mustad silmad Hildegardi armsal näol.

“Kuidas ta nimi on?” uuris ta.

“Jeesus,” ütles Hildegard sõbralikult. “Tema on väga rikas ja võimas ja Tema armastab ka teid.”

“Mind?” raputas tütarlaps uskumatult pead. “Ta ei tunne mind ju üldse.”

“Kindlasti tunneb Ta teid,” ütles Hildegard elavalt, “teie ainult ei tunne Teda. Kas soovite, ma jutustan teile Temast?”

“Leiba!” oigas tütarlaps.

“Harry tuleb!” hüüdis Valter rõõmsalt, sest tal hakkas juba natuke kõhe.

Harry tõi suure võileiva ja kruusitäie piima. Hildegard ulatas mõlemad tütarlapsele, kes hakkas ahnelt sööma.

“Valter, sa pead minema ema juurde,” ütles Harry ja kui väikene vastu tõrkus, tahtes jääda Hildegardi juurde, võttis ta ilma pikema jututa tal käest kinni ja viis ta minema.

Hildegard jäi võõraga kahekesi ja möödus hulk aega, enne kui ta jälle tuli teiste juurde.

“Oh, tädi, see kõik on nii hirmus kurb,” ütles ta. Siis ta jutustas vaese poolnälginud tütarlapse viletsast elust.

Ta elas koos isaga, kes töötas kord siin, kord seal, saadud palga aga jõi kõrtsis maha ja siis hirmsas vihas koju tuli.

“See vaene väike tütarlaps,” ütles Hildegard pisarsilmil, “isa lööb ja tõukab teda ja ükskord isegi torkas noaga, nii et tal oli suur haav õlas. Ta ütleb, et tütar peab muretsema raha, et ta saaks rohkem juua. Aga tütar on nii nõrk ja nälginud, et keegi ei taha anda talle tööd. Oh, tädi, see on liiga kurb! Vaene õnnetu mees, see pole küll tõeline isa!”

“Sul pole tõepoolest vaja tema, vana joodiku peale raisata kaastunnet,” lausus Robert, kes juhuslikult kuulis nende juttu pealt. “See on talle paras, et tal nii halvasti läheb, niisugune halb inimene!”

Puna tõusis Hildegardile näkku. “Kuidas sa võid ometi niimoodi öelda, Robert!” hüüdis ta pahaselt.

“Jeesuse silmis ei ole see mees põrmugi halvem kui sina ja ta vajab samuti abi nagu sinagi.”

“Ma ei soovigi ju sinu abi, sa suur pühak,” lausus Robert, heites alahindava pilgu erutusest värisevale Hildegardile.

Hildegard kahvatas; nuuksuma hakates kattis ta näo kätega ja tormas minema.

Kibedasti nuttes põlvitas ta kaua oma toas. “Õnnistegija, andesta mulle!” palus ta ikka ja jälle. Helises kell õhtusöögile. Hildegard hüppas püsti ja jooksis alla.

Ta ei mõelnud oma nutusele näole ega sassis juustele, ei hoolinud ka sellest, et perekonnaliikmed juba lauas istusid. Ta läks kohe Roberti juurde, vaatas talle armsalt otsa ja ütles paluvalt: “Andesta, Robert, see oli minust väga inetu, et ma sinuga nii kõnelesin!”

Robert vaatas talle imestunult ja veidi kohmetunult otsa.

“Palun ütle, et sa mulle andestad,” palus Hildegard veel kord ja sirutas talle aralt oma väikese käe.

Imelik, seletamatu austusetunne vallutas suure Roberti; talle näis peaaegu, nagu oleks see väike, nutuse näoga rumal tütarlaps talle armas, nii armas, et ta teda meeeldi oleks kaelustanud ja suudelnud – aga seda ei tohtinud sündida, just praegu asetas ta tema sellisesse ebamugavasse piinlikku olukorda. Ta haaras korraks tütarlapse väljasirutatud käe ja lausus hooletult: “Hea küll, Hildegard.”

Kergendusohkega istus tütarlaps laua äärde ja hakkas teed tassidesse valama. Kogu õhtu oli ta vaikne ja rohkem tõsine, kuid ta näost peegeldus rõõm, millist aga Roberti näol polnud leida.

* * * * *

“Mida me täna loeme?” küsis Roland agaralt, istudes Karli kõrvale, et lugemise ajal tema Piiblistse vaadata.

“Mulle näib, et Piiblis on kõik ilus,” ütles Leeni, nagu oleks see täiesti uus avastus.

“Matteuse evangeeliumi 15. peatüki lugu Kaanani naisest,” ütles Karl.

“Kes tahab täna lugeda?”

“Mina!” sõnas Roland kähku. Kõlava, selge häälega hakkas ta lugema, aga peatus juba teise salmi juures.

“Usud sa, Karl, et mind ka mõnikord kuri vaim vaevab?” küsis ta natuke hirmunult. “Ma mõtlen siis, kui ma nii metsik olen ja ikka ja jälle unustan. et koolis ei tohi savist päid voolida?”

Karl mõtles. “Jah, ma usun küll, et need on Saatana kiusatused, sest ta tahab heameelega meist igäuhte viia langemiseni,” arvas ta siis. “Avage korraks 1. Peetruse kirja 15. peatükk ja vaatame, mis seal 8. salmis seisab.”

Adele oli esimene, kes leidis selle koha, viimasel ajal oli ta hästi Piiblit tundma õppinud.

“Olge kasinad, valvake, sest teie vaenlane, kurat, käib ümber kui mõirgaja lõukoer ja otsib, keda ta võiks ära neelata,” luges ta.

“Kui ta aga iga kord hästi kõvasti mõirgaks,” mainis Roland, “et ma märkaksin, et see tema on, küll ma siis tast juba jagu saaksin.”

“Ah, Roland, küll teda juba märgatakse,” lausus Leeni, “aga mulle tundub, et teda võita ei ole sugugi kerge.” “Me ise üldse ei saagi teda võita,” ütles Karl, “selle peame jätma Jeesuse hooleks. Me muidugi ei tohi Temale ühtegi takistust teele asetada, me peame oma tahte Talle täielikult üle andma ja usaldama Teda kindlasti, et Tema võidab.”

“Kas järgmine salm “Selle vastu seiske kindlalt usus” ei tähenda sedasama?” küsis Hildegard.

“Kindlasti. Uskuda tähendab usaldada end Jeesuse hoolde. Eks ole, su isa ütles ju ka nii?”

Hildegard jaatas. “Kaanani naine teeb seda nii imeilusasti,” ütles ta siis. “Ta usaldab oma väikese tütre täiesti Jeesusele. Kas me ei loeks nüüd edasi?”

Roland luges loo lõpuni. Sõnade juures “ja tütar sai terveks selsamal tunnil” müksas Peeter Rolandit, kes ta kõrval istus ja sosistas talle: “Kas Jeesus on arst nagu sinu isagi?”

Roland pidi peaaegu naerma pahvatama, aga Karl, kes oli kuulnud Peetri küsimust, pani talle rahulikult käe suu peale ja ütles sõbralikult: “Jeesus on suurem arst kui meie isa, Peeter. Ta on ainuke, kes alati võib terveks teha ja kes ikka võib aidata. Meil ainult on tarvis paluda ning Teda usaldada.”

“Kas me laulaksime nüüd ruttu “See vägev Hildegard on siin” palus Leeni. “See sobib nii hästi.” Rõõmsalt alustasid kõik:

“See vägev Hildegard on siin,
see armas Issand Jeesus;
Neid aitab, kellel vaev ja piin,
see armas Issand Jeesus.”

“Mis mulle selles loos eriti meeldib,” ütles Hildegard, kui nad olid lõpetanud, “on see, et see ema armastas oma väikest tüdruku nii väga. Ma kuulsin oma kallist ema ka tihti nii tungivalt minu eest paluvat.”

“Suur, õilis vennaarmastus tuleb üldse Piiblis sageli ette,” ütles Karl. “Kas teil ei tule meelde veel teisi lugusid, kus isad ja emad näitavad, kui armsad on neile nende lapsed ja kus nad neid iga kord usaldavad Issanda Jeesuse hoolde?”

“Kuningamees,” ütles Leeni.

“Kuutõbise poisi isa,” lisas Adele.

“Ja ülem Jairus,” sõnas Roland.

“Suunemi naine,” ütles Hildegard, “see, kelle väikene poeg suri päikesepistest.”

“Ma tahaksin, et ka nüüd emad ja isad lapsi nii armastaksid,” ohkas Leeni.

“Oo, Leeni, sinu isa kindlasti armastab sind,” ütles Hildegard kohkunult.

“Aga ma ei märka seda sugugi,” ütles Leeni imestunult, “usud sa seda, et Jairuse väike tüdruk seda ka kunagi ei märganud?”

Hildegard vaatas abiotsivalt Karli pealt Adelele ja Adelelt Karlile, siis lõpuks ütles ta nõutult: “Aga see peab

kindlasti olema meie süü, kui me seda ei märka ja mitte isa süü, eks ole?”

“Seda usun ka mina kindlasti,” ütles Karl. “See oleneb kindlasti sellest, et meie pole näidanud küllalt armastust ja usaldust vanemate vastu. Kui see Kaanani naine poleks usaldavalt tulnud Jeesuse juurde, siis poleks ta ka märganud, kui armas ta tütar talle oli. Ma usun, et me peame tulema oma vanemate juurde ja näitama neile oma armastust ja usaldust!”

“Siis tee ometi seda, Leeni!” soovitas Roland. “Mine oma isa juurde, suudle teda ja ütle: ‘Isa, ma armastan sind!’ Ja siis palu temalt ka kohe Piiblit, sa juba ammugi soovisid endale Piiblit, see Kaanani naine ju ka palus kohe.”

Leeni näis kõhklevat, ta isa näis talle liiga ligipääsmatuna. Aga kui nad kõik koos põlvitasid, et palvetada, tuli kiiresti ja väga tungivalt üle ta huulte: “Oh Õnnistegija, aita, et ma oma isa võiksin südamest armastada!” Ja Adele suureks üllatuseks lisas arglik saapapuhastaja Peeter omalt poolt: “Palun, Issand Jeesus, tee minu ema samuti terveks, nagu sa selle Kaanani naise tütre terveks tegid!”

Kui doktor lõuna ajal haigeid külastamast koju tuli, tormas Roland talle aiavärvasse vastu ja hüüdis talle kaela langedes: “Isa, isa, palun kingi mulle Piibel!”

“Sulle, Roland?” küsis isa imestunult. “Kas sina siis tahad Piiblit lugeda?”

“Ma loen seda juba ammugi, isa. Hildegard loeb minuga ja me tõesti vajame igaüks oma Piiblit. Palun, kingi, isa!”

“Kui ma ainult teaksin, et sa seda tõsiselt mõtled, Roland?”

“Jah, päris kindlasti, isa. Ma tahaksin heameelega saada kuninglikuks lapseks, nagu Hildegard ja Karl, tead, nii täielikult kuuluda Issandale ja ikka ainult seda teha, mis Tema tahab. Karl ütles, et seda õpitakse siis, kui loetakse Piiblit.”

Roland oli väga imestunud, kui isa ta äkki kaenlasse haaras ja südamlikult suudles. “Jumal õnnistagu sind, mu

südamelaps!” ütles ta. “Millal ma siis sulle Piibli ostan?” lisas ta naeratades.

“Nüüd kohe, isa, ja vaata, nii peab ta välja nägema, täpselt nagu Hildegardil.”

Doktor võttis väikese punaseäärelise Piibli, mille Roland talle ulatas ja lehitses seda veidi. Arvukad kohad oli alla kriipsutatud, lugemismärk – kuldristike punase siidpaela küljes – oli Matteuse 15. peatüki juures ja sõnad: “Sinu usk on suur, sulle sündigu sinu usu järele,” olid märgitud jämeda joonega. Sõna “usk” kõrvale oli pliiatsiga peenelt kirjutatud “usaldus”.

Piibli esimesele lehele oli tema sõbra, Hildegardi isa, käega kirjutatud sõnad: “Jeesuse Kristuse, Jumala Poja veri teeb meid puhtaks kõigest patust.” /1Jh 1,7/ ja:

“Jeesu’ veri nüüd
kustutab mu süüd.
Patt, mis veripunane
saab lumivalgekski.”

Selle all seisab ta abikaasa peene käekirjaga:

“Kolgata veri on päästnud mind,
rõõmu ja rahu nüüd tunneb hing;
Jumal on lapseks ka võtnud mind,
au Tema nimele!”

“Isa!”

“No, mu poiss!”

“Isa, ka Peeter vajab nii väga üht Piiblit!”

“Missugune Peeter?”

”Saapapuhastaja Peeter, isa, ja see peab ka nii välja nägema nagu Hildegardi oma.”

“Kas Peeter vajab Piiblit samaks otstarbeks nagu sinagi?” küsis doktor juba edasi minnes, sest Roland tõmbas teda tugevasti raamatukaupluse poole.

“Jah, isa!”

Hetkelise tõsise mõtlemise järele lausus Roland: “Isa, kas sulle ei tundu, et mul on sarnasust Kaanani naisega?”

“Ei,” vastas doktor üllatunult, ”seda pole ma küll kunagi mõelnud.”

“Ma mõtlen, sellepärast, et ma palun sind niisama palju, kui tema palus Jeesust, ja kuna ma niisama kindlasti usun, et sa teed seda, mis ma nii väga soovin.”

Isa naeratas. “Oleks veel parem, kui sa temast endast õpiksid Jeesust ennast usaldama,” ütles ta.

Pärast lõunat jooksis Roland Leeni juurde, et teada saada, kuidas tema Piibliga, selle palumisega isalt, toime oli tulnud. “Mitte nii väga hästi,” arvas Leeni sõnakehvalt. Isa oli talle nii imestunult otsa vaadanud ja siis oli ta nii araks läinud, et ta täiesti oli unustanud öelda: “Ma armastan sind, isa!” Ja nüüd ta ei teadnud täpselt, kas ta tõesti armastab oma isa. On ju päris imelik miks ta seda nii lihtsalt öelda ei saa.

“Võib-olla peab seda ka Jeesus enne tegema,” arvas Roland, “nagu teiste armastamist üldse. Seda sa ju ka ei suuda üksinda. Tule, palume Talt kohe seda!”

Lapsed tegidki seda innukalt. Järgnevatel päevadel näis, nagu oleks Leeni ja ta isa vahekord täiesti muutunud ja lühikese aja pärast oli Leenil samasugune väike punaseääreline Piibel nagu Rolandil ja saapapuhastajal Peetril.

* * * * *

Vahepeal oli doktoriproua mitu korda leidnud aega Hildegardi hoolealuste – õnnetu joodiku ja ta tütre külastamiseks. Ta leidis nende väikese majapidamise äärmiselt armetus seisukorras ja mõlemad inimlapsed nii hukkumas näljast, mustusest ja viletsusest, et kaastundlik süda ja kordaarmastav meel ei suutnud seda taluda.

Liisi ja ühe pesunaise abil puhastas ta viletsa katusekambri põhjalikult, muretses rõivad ja puhast pesu ja saatis tütarlapsele iga päev tugevat toitu.

“Minu arvates võib nende olukord tõsiselt paraneda, kui need inimesed mõlemad muutuvad,” seletas ta oma abikaasale. “Tütarlaps hulgub tänaval ringi, selle asemel, et rõivaid paigata ja isale toitu keeta, ja mees joob kohutavalt.”

“Ma usun, see vaene tütarlaps polegi täie mõistusega,” arvas doktor, “ma käisin neil, et ta õlahaava vaadata ja leidsin, et ta on veidi nõrgamõistuslik. Ta jutustas mulle, et väiksena olevat isa talle palju viina andnud.”

“Hirmus! Vaene laps! Näib, et Hildegard on talle ja isale sageli ette lugenud ja jutustanud, aga ma ei usu, et sellest oleks palju kasu; mees vähemalt ütles mulle eile: “Ja kui Jumal ka kümme korda olemas on, joomist ma siiski ei jäta!” Õudne oli seda kuulda. Ma püüan leida aega temaga kõnelemiseks,” otsustas doktor.

Ühel päeval tulid lapsed koolist väga ärevas meeleolus. Terve kari – poisid ja tüdrukud – Leeni kaasa arvatud, tormasid aeda. Peaaegu oleksid nad pikali jooksnud ema, kes just Adele sõidutooli varjulisse kohta lükkas, ja karjusid läbisegi: “Ema, midagi ennekuulmatut on juhtunud!”

“Mõttele ometi, ema, Hildegard...”

“Ah, Harry, las Roland räägib!”

“Tädi, tädi, mõttele ometi. Preili Mägi on Hildegardi prantsuskeelse tõlke läbi tõmmanud ja...” Leeni ei saanud nuuksumise pärast enam edasi rääkida. Ka Hansul olid pisarad silmis; ja pilku Hildegardi kahvatule näole heites hüüdis Roland uuesti puhkevas vihas: “See on ennekuulmatu, ema, ennekuulmatu!”

Vaene doktoriproua kattis kätega kõrvad kinni ja vaatas nõutult ühelt teisele. “Kus on siis Robert ja Karl?” küsis ta abiotsivalt.

“Karl läks ühe sõbra juurde ja Robert seisab seal taga, Adele kõrval,” võttis nüüd Viktor sõna. “Kui sa tahad, ema, jutustan ma sulle kõik.”

Teised tahtsid jälle vahele segada, aga ema palus neil kõigil vaikseks jääda, et Viktor, kes oli ainuke mõistlik, saaks rääkida.

“Esmaspäeval pidi kuues klass ära andma prantsuskeelsed tõlked,” alustas Viktor. “Sa tead, ema, et prantsuse keel on ainuke aine, mida Hildegard nii väga hästi ei oska, ja sa võid muidugi kujutleda, kui imestunud oli preili Mägi, kui ta nägi, et Hildegardi tõlkes, mis harilikult kubises vigadest, seekord oli ainult üks viga viimases lauses. Ta ei tahtnud üldse uskuda, et Hildegard oli oma tõlke ise kirjutanud ja tõmbas selle lihtsalt kogu klassi ees läbi.”

“See kole preili Mägi!” hüüdis Roland vihaselt.

“Aga kes siis tegi ta töö valmis?” uuris ema, lärmist pooleldi kurt.

“Ta olevat maha kirjutanud Elsa Sepalt, klassi parimalt õpilaselt!” hädaldas Leeni.

“Mispärast just temalt,” küsis Roland, kes vahepeal ka sinna oli tulnud.

“Elsa Sepa tõlked on alati kõige paremad,” seletas Viktor, “ja Hildegardi töö näeb välja just nii, nagu oleks see täpselt Elsa tõlke järgi parandatud. Näita ometi siia, Hildegard, et ema näeks! Vaata, siin viimases lauses on üks viga ja Elsa Sepal oli just sama viga.”

“Viktor, sa räägid nii, nagu usuksid sa, et preili Mägil oli õigus,” ütles Roland.

“Noh, tõendused räägivad igatahes selle poolt,” sõnas Robert jahedalt.

“Mis?” karjus Roland näost tulipunaseks ja tormas vennale kallale nagu metskass. “Sina julged seda öelda! Sina, sina...”

Ta lõi Robertit rusikatega ja oli nii vallutatud vihast, et ei kuulnud ühtegi manitsust. Robert, kes oli loomulikult temast jõu poolest üle, seisis rahulikult ja sirgelt, ning laskis teda vähe aega vabalt talitada, siis äkki haaras ta Rolandi mõlemad käed ning hoidis neist nii kõvasti kinni, et too ei saanud end liigutada.

See ärritas Rolandit veel rohkem, ta püüdis lahti rabeleda, ja kui see tal ei õnnestunud, sülitas ta vennale näkku.

Silmapilk laskis Robert ta lahti ja läks tupp. Teised järgnesid talle üksteise järel; Hildegard vaatas Rolandile kurvalt otsa ja läks siis ka ära.

Siis äkki tuli ärritunud poisile mõistus tagasi. Ta tormas Adele juurde, viskus ta ratastooli kõrvale maha ning peitis näo rohtu. Kogu ta keha värises nutukrampides.

“Ole ometi rahulik, Roland, mis sinuga on?” küsis Adele hirmunult.

“Oh, Adele, mis ma pean nüüd tegema?” kaebas poiss. “Nüüd on kõik otsas! Kunagi, mitte kunagi enam ei saa ma kuninglikuks lapseks!”

“Aga mispärast siis mitte? Tõuse üles, Roland!”

“Sellepärast, et ma sülitasin Robertile näkku! Ei, niisuguseid poisse ei võta Jeesus vastu, seda tean ma kindlasti!”

“Aga Roland, ma siiski ei usu, et Ta ei võta,” lausus Adele. “Ma leian, et Piiblis on ikka ja jälle öeldud, et Ta tuli just halbade inimeste pärast. Karl ja Hildegard on seda ju sageli öelnud.”

“Jah, aga mitte nii vastikute poiste pärast kui mina!” ütles Roland meeleheitel.

Adele avas oma väikese Piibli. “Kes minu juurde tuleb, seda ei taha ma mitte välja lükata,” luges ta. “Vaata, siin ei tehta ühtki erandit. Ainus tingimus on: tulla Tema juurde.”

Adelel oli imelik tunne: tema, kes nii kaua oli hoidunud Jumalast, pidi teenäitajaks saama sellele lapsele.

Roland oli pea tõstnud ning mõtles sellele salmille: “Adele, aita mind Tema juurde tulla!” palus ta siis.

Adele vaikis, siis ütles ta peaaegu aralt: “Sa pead Temalt kindlasti andeks paluma, Roland!” Roland pani oma käed kokku: “Oh, Issand Jeesus, anna mulle andeks!” palus ta härdalt, “anna mulle andeks, et ma nii paha poiss olen. Ma tõesti ei taha niisugune olla, ma tahaksin ka Sinule kuuluda! Ah, kas Sa tahad mind veel vastu võtta? Palun, palun, võta mind vastu ja tee mind heaks!”

Lühikese aja pärast näis teda valdavat imeline rahu, ärritus vaibus. Adelel aga voolasid pisarad vahetpidamata.

* * * * *

“Isa,” ütles Karl, kui ta pärast kiiret koputamist oma isa tuppa astus, “kas sa võiksid korraks Adele juurde minna? Ma usun, et ta praegu väga vajab sind.”

“Mis on juhtunud?” küsis doktor kiiresti oma raamatuid sulgedes ning prille otsides.

“Ta on Issanda juurde tulnud, isa. Ma leidsin ta väga ärritatuna aiast ja aitasin ta tuppa. Ta oli väga õnnetu ning kaebas, et ta olevat nii isekas ja eneseõige... Ma nii väga igatsesin, et sina oleksid seal olnud, isa. Võitlus poleks siis kindlasti nii kaua kestnud, kui sina teda oleksid aidanud ja mitte mina.”

“Aga nüüd on tal rahu?” küsis arst trepist üles minnes.

“Jah, isa, aga ta on nii hirmus nõrk, ma päris kartsin ta pärast, aga me ei tohtinud ju enne järele jätta, kui võit oli saavutatud, kas pole nii?”

Doktor surus oma poja kätt. “Minu armas poiss!” ütles ta ja astus siis Adele tuppa.

Sellest päevast sündis Adelega imelik muudatus, nii väliselt kui sisemiselt. Ta kosus, põskedele ilmus puna ja liikmed muutusid tugevamaks; ta hakkas tegema kergelt

käsitööd ja ta silmad särasid sisemisest õnnest, mis peegeldus igast sõnast ja teost.

“Tundub, nagu oleks Adele muutunud uueks inimeseks,” ütles ema, “selle asemel, et olla koormaks, on ta mulle nüüd abiks. Sa ainult peaksid nägema, kuidas ta nõelub poiste sokke!”

Doktor noogutas mõistvalt. “Ka tema on tõesti muutunud uueks inimeseks,” ütles ta.

Kuna Adele päev-päevalt ikka kosus, muutus Hildegard iga päevaga ikka rohkem kahvatumaks. Tal oli endiselt sõbralik olek igauhe vastu, vallatles väikestega, aga ta näost oli näha, et ta kannatas. Kahtlus, mis koolis talle langes, rõhus teda raske koormana.

Ta ei kõnelnud sellest kunagi. Ainult üks kord oli ta vastanud Leeni küsimusele: “Ma tean küll, kuidas mul see viga sisse tuli. Mul oli viimane lause tegemata, kui ma kooli läksin, sest kui ma hakkasin tõlkima viimast lauset, kutsuti mind ära. Ma kirjutasin selle lause klassis, ja mul on meeles, et ma suure kiiruga küsisin Elsalt nõu. Ma poleks tohtinud küsida,” lisas ta, “me õieti ei tohi ju seda teha. See on nüüd minu karistus.”

“Ja kes kõik need parandused tegi, mida sa ei tea?” Hildegard raputas pead. “Ma tõesti ei oska mõista, kes see võis olla.”

“Oh, see kole kuues klass!” pahandas Leeni.

“Kindlasti pidi see üks teie õpilastest olema! Ma ei jäta enne, kui olen selle kõik välja uurinud!”

Ent kuigi väike Leeni tegi kõik, et jõuda selgusele, ei andnud ta uurimised tagajärgi.

Vahepeal läks kõik oma harilikku rada. Hildegard tegi ustavalt oma koolitöö, aitas ema kodustes töödes, mängis väikestega ja ronis õhtuti järsust trepist üles oma hoolealuste katusekambrisse, et nendega lugeda ja laulda.

Kui päevad muutusid lühemaks ja varem pimedaks läks, ei meeldinud need õhtused käigud prouale ja ta saatis ikka ühe

poistest oma kasutütrele järele. Igaüks sooritas meeleldi seda rüütliteenistust. Isegi Robert tegi need käigud rõõmuga.

“Poisid, kes läheb täna Hildegardile järele?” küsis ema elutuppa astudes.

“Mina, mina, mina!” kõlas kuuest suust korraga, sest isegi Hans ja Harry olid valmis minema.

“Kõik te muidugi minna ei saa,” vastas ema. “Aga Robert, mine täna sina! Liisi ütles, et täna on päris kardetav väljas liikuda. Streikivatel töelistel oli koosolek ja nüüd käivad nad joobnult tänavail ringi.”

Robert oli püsti karanud ja esikust mütsi haaranud. Nii kiiresti kui ta võis, ruttas ta hästituntud tänava poole, iseäralik hirmutunne kihutas teda tagant.

Tänavatel olid liikumas jõhkrate nägudega mehed – kõikuvad, taaruvad kogud. Ühte neist nägi ta kaduvat majasse, mille poole ta ise ruttas. Kas oli see vana Verner? Hämarauses ei tundnud ta meest hästi, aga seletamatu hirmutunne vallutas ta uuesti ja nagu tagaaetult ruttas ta mehele järele.

Kui ta majja jõudis, polnud meest enam näha; halb ning sumbunud õhk hõljus talle kogas vastu; ta jooksis kitsast trepist üles, ikka kaks astet korraga – seal kõlas talle vastu laul:

“Olen kuninglik laps, olen kuninglik laps,
jah, Jeesuse läbi olen kuninglik laps!”

“Hildegard!”

Robert lendas viimasest astmest üles.

“Ma tahaksin ka kuninglik laps olla, kui ma võiksin, aga...”

Siis kõlas hirmus needmine läbi toakese. Robert tõmbas madala ukse lahti ... just parajal ajal, et olla tunnistajaks kohutavale sündmusele.

Vihahoos virutas vana joomar ühe pingi oma tütre suunas, valukarjatus läbis toa, ja – mitte see võõras tütarlaps,

vaid Hildegardi õrn kogu lamas tukslevalt ning veriselt põrandal.

Kõlas teine karjatus, seekord Rolandi huulilt, kes rusikatega joodiku kõrvale tõukas ning täis ahastust Hildegardi kõrvale põlvitas. Nüüd mähkis ta oma taskuräti verd jooksva käsivarre ümber – asetask Hildegardi pea oma sülle, suudles ta lumivalget otsaesist ja sosistas aina:

“Ärka üles, Hildegard, ärka üles! Sa pead elama, sa pead mulle otsa vaatama!”

Ent Hildegardi silmad jäid endiselt suletuks. Robert pööras meeleheitel oma surnukahvatu näo vana mehe poole. “Mis te olete teinud?” ütles ta kõlatul häälel. “Vaadake, mis te olete korda saatnud?”

Vanamees näis olevat äkki kainestunud. “Seda ma ei tahtnud,” pomises ta, “ma tahtsin Mariet tappa.”

“Jah, ta kaitses mind, ta sureb minu eest!” oigas vaene tütarlaps ning viskus Hildegardi kõrvale põrandale, kattes ta käsi suudlustega. “Oh, miks pidi ta mu ette hüppama!”

“Muretsege vett!” käsutas Robert.

Aga tütarlaps, kes näis täiesti aru kaotanud, ei kuulnud midagi. Robertile näis, et tal ei jää muud üle kui kanda meelemärkuseta Hildegard koju nii ruttu kui võimalik.

Ettevaatlikult tõstis ta tütarlapse oma kätele ja astus ukse poole, mille vana mees mõtlemata avas. Pikkamisi sammus ta oma kalli koormaga kitsast trepist alla ja kiirustas nii ruttu kui võis kodu poole.

Õnneks ei olnud tee liiga pikk ning koorem liiga raske, sest Hildegard oli viimasel ajal nii kõhnaks jäänud ja kergeks muutunud. Robert ei tundnud väsimust seni, kui ta asetask meelemärkuseta tütarlapse isa tuppa kušetile, siis vajus ta kokku.

See päev oli täis kartust ja hirmu, päev, mis kunagi ei lähe meelest ühelgi inimesel doktori majas. Milline ärevus tekkis! Milline kohkumine paistis ema näolt ja kuidas nutsid

Hans ja Valter. Liisi ja Adele püüdsid purustatud liikmeid vabastada rõivastest, kuna ema korraldas haavatule aset ja Karl, isa parem käsi äkilistel õnnetusjuhtumitel, pani valmis sidumiseks vajalikke vahendeid; Roland oli jooksnud Leeni juurde.

Viktor oli joostes asunud teele, et kutsuda koju isa, kes tavaliselt viibis sel ajal haiglas. Ja vähese aja pärast seisis doktor haige voodi juures, kes oli ikka veel meelemärkuseta, ja tegi kõik mis võis, et teda uuesti tagasi kutsuda ellu. Purustatud käe läbivaatamine oli abinõu, mis andis tagajärgi. Põletav valu äratas Hildegardi.

Nüüd saatis doktor toast välja kõik peale ema, kes talle abiks jäi, siis toimetas ta põhjaliku läbivaatuse ja sidus ettevaatlikult vigastatud käsivarre. Haige langes seejuures uuesti minestusse ja Roland ning Leeni, kes väljas ukse juures seisis ning vaheldumisi kõrva lukuaugu juures hoidsid, tundsid päris õudust surmavaikusest, mis toas valitses.

“Kas ta on surnud?” sosistasid nad hirmunult, kui ema välja tuli.

“Ei, lapsed, ta elab,” vastas ema, lapsi erilise õrnusega kaelustades ning suudeldes.

Ta läks elutappa, et ka teistele kuulutada seda rõõmusõnumit. Leeni ja Roland aga langesid teineteisele kaela ning juubeldasid: “Meie Hildegard elab! Meie Hildegard elab!”

Jah, ta elas, aga kui peene niidi küljes rippus see õrn, noor elu! Küll jäid ta silmad varsti pikemalt avatuks ja endine naeratus peegeldus ta armsal näol, aga nõrkus oli äärmiselt suur, kõnelemine ja isegi hingamine oli tal raske ning iga liigutus valmistas kohutavat valu. Näis, nagu poleks ta kehas olnud ühtki kohta, kus poleks olnud valu.

“Pole viga,” lohutas ta ikka ja jälle Leenit, kui see nii väga nuttis valude pärast, mida ta armas seltsiline pidi kannatama, “ma võin veel päris hästi kannatada, Leeni, tõesti võin.”

Doktor liikus väga tõsisena majas ringi, ja ühel päeval tõi ta enesega kaasa ühe teise arsti.

Koos tegid nad veel ühe põhjaliku läbivaatuse ja kui nad hiljem söögitoa akna juures teineteisega nõu pidasid, kuulis Roland, kes parajasti verandavõrel ronimisharjutusi tegi, võõrast arsti ütlevat: “Ma usun, teil on õigus, kätt ei saa me enam päästa, ja mida varem me selle ära opereerime, seda parem!”

“Üldiselt pingi koguraskus on teda tabanud,” vastas isa kurvalt, “ja mis veel halvem: mitte ainult käsivart, vaid ka rinnakorvi. Kolm ribi on murdunud ja parem kopsutiib nii muljutud, et see üldse enam ei tööta. Ja isegi vasak pool on saanud hoobist nii kannatada, et süda ja kopsud ei tööta normaalselt.”

“Jah, laps on väga õrn,” ütles võõras arst mõtlikult.

“Ta on siiani ikka terve olnud, kõik ta organid olid tugevad...”

Roland ei kuulnud kõike seda enam; juba esimese lause järel oli ta jooksnud haigetuppa, kus Adele istus valvates Hildegardi voodi kõrval ja hüüdis kohkunult: “Hildegard, Hildegard, võõras arst tahab su käe otsast ära lõigata! Kas see pole hirmus!”

Veri tõsis väikese haige kahvatusse näkku, hirm paistis ta silmist... Adele unustas hirmu ja ehmatuse pärast oma halvatuse ja nõrkuse ning ruttas Rolandit endaga tõmmates ukse juurde ja hüüdis valju häälega kotta: “Onu, onu, tule ruttu!”

Onu tuli kohe ja ruttas Hildegardi juurde, oma jahedat kätt rahustavalt ta hõõguvale otsmikule asetades.

Hirmunult vaatas Hildegard talle otsa. “Onu, ega sa luba seda teha? Palun, palun, tööta mulle, et sa seda ei luba!” anus ta. “Ära lase seda meest mu juurde, ta ei tohi mind puudutada. Sa jääd mu juurde, onu, eks? Ega sa ei luba, et ta mu käe ära lõikab?”

Doktor istus ta kõrvale ning hoidis ta käest kinni. “Jää nüüd rahule!” ütles ta sõbralikult. Ma jään su juurde ja ilma minu tahtmata ei tohi keegi sulle midagi teha.”

Doktor jäi üsna rahulikult lapse kõrvale istuma ja silitas ta tervet kätt, pikkamisi kadus erutus, veri valgus südamesse tagasi ja ta jäi rahulikumaks.

“See oleks liiga kole olnud, kui ma oleksin pidanud kaotama oma käe,” ütles ta vähe aja pärast. “Pealegi veel parem käsi! Mõttele ometi, ma poleks enam kunagi midagi teha saanud.”

“Võib-olla on Issandal varuks sinu jaoks mõni muu töö kui kätetöö?” ütles doktor sõbralikult. “Me ei taha ju ometi mitte tõrkuda tegemast seda, mis Tema meilt nõuab, eks ole?”

Hildegardi silmadesse tuli hirm tagasi. “Mida nõuab Ta siis minult?” sosistas ta hingeldades.

“Sinul ei tarvitse tunda hirmu, mu südamelaps,” ütles doktor. “Sa tead ju, et Tema ülesanded on ikka olnud aulised. Kas Ta on kunagi nõudnud sult midagi halba?”

Hildegard vaatas talle naeratades otsa. “Ei, mitte kunagi,” ütles ta.

“Noh, vaata, Ta ei võigi seda teha. Isegi siis, kui Ta sinult nõuab, et sa kingiksid Talle oma käe, usun ma, et Tal on sealjuures imelik plaan.”

“Missugune?” küsis Hildegard vaevalt kuuldavalt.

“Ma usun, Ta tahab näha, kuipalju sa Teda armastad ja Ta tahab, et ka teised seda näeksid. Sa tead ju, et kõigi inimeste juures ei maksa see, et me ainult ütleme: “Ma armastan Teda!” Mõned tahavad selle kohta ka tõendeid saada.”

Hildegard lamas üsna vaikselt ja sulges silmad. Doktorile näis, nagu oleks ta katsunud käsi kokku panna, siis põlvitas ta Hildegardi voodi juures ja palus Issandat, et Ta annaks oma väikesele õpilasele jõudu ja rõõmu olla sõnakuulelik Tema tahtele.

Kui ta oli lõpetanud, kuulis ta Hildegardi vaikset palvet: “Issand Jeesus, tänan sind, et ma tohin näidata, kui palju ma Sind armastan.”

Kui doktor põlvedelt tõusis ja talle otsa vaatas, oli Hildegardi näol päikesepaisteline naeratus ja ta pruunid silmad särasid talle õnnelikult vastu.

Doktor suudles teda otsaesisele ja ütles: “Eks ole, täna pärahlõunal laseme me rõõmuga oma käe ära võtta!”

Hildegard noogutas ja palus ainult veel: “Aga sina ise, onu, teed seda?”

“Kindlasti,” lubas see, “kedagi teist ei lase ma puutuda oma lapsesse.”

Nüüd vaikisid mõlemad, ja Hildegard vajus varsti rahulikku uinakusse. Kuskilt aga kostis nagu varjatud nuukseid ja kui doktor otsides ringi vaatas, silmas ta toanurgas üht suurt, tugevat poisikogu, kes oli kummargil laua kohal, pea peidetud kätte, ja kogu ta keha vappus ägedast nutust.

“Robert!” mõtles doktor ja pani veelkord käed kokku, “Issand, päästa mu poiss!”

Operatsioon kulges hästi. Haige liige, mis oli kogu kehale hädaohtlik, oli kõrvaldatud ja väikese haige seisund polnud sugugi halvenenud. Aga kas ta oli väljaspool hädaohtu?

Täiskasvanud perekonnaliikmed küsisid seda endalt küll sada korda päevas. Kui nad kuulsid ta vaevalist hingamist ja tundsid ta nõrka korratut pulssi, ei võinud nad salata, et nende lemmiku elu äärmiselt peene niidi otsas rippus. Isegi lastele näis uskumatuna, et keegi, kellel on nii valge nägu ja nii suured silmad ja kes ennast ise voodis pööratagi ei saa, veel kunagi võiks terveks saada ja ringi joosta nagu terved lapsed.

Jõud vähenes silmanähtavalt ja valud olid tihti nii suured, et hoolimata kõigist pingutustest ei suutnud vaene laps hoiduda valukarjatustest. Kui valuhoo möödus, lamas ta vaikselt, südamlilikult naeratades kõigile, tänades iga väiksemagi abistamise eest ning oli nagu ennegi päikesepaisteks majas.

Esialgne vali keeld, et majaelanikud tohtisid ainult üksikult viibida ta juures, ununes varsti. Isegi väikestel oli nüüd lubatud tihti olla tema juures, kuna näis, et ükski väline asi teda ei erutanud. Vastupidi: teiste jutlemine rõõmustas teda ja ikka oli tal avatud, osavõtlik kõrv oma armsate muredele. Kui kunagi miski teda häiris, siis olid selleks ikka sisemised põhjused.

“Mul on väga kahju, et ma vahel pean valu pärast karjatama,” ütles ta kord Karlile ja Robertile, kes olid tulnud tema tuppa oma koolitööd tegema. “Ma tean, et see on teil valus kuulda ja ma ei tohiks seda teha, aga mida peaksin küll selle vastu tegema?”

“Ära kõnele nii, Hildegard,” ütles Robert. “Sa oled vahvaim tüdruk maailmas! Sa oled kangelane!”

Hildegard vaatas talle tõsiselt otsa. “Ah, Robert, ma pole kellegi kangelane! Mõttele ainult selle tõlkeloo peale? Oh kui vähe vahvust ma selle puhul avaldasin! Mul on päris häbi et ma end sellest nii alla rõhuda lasksin.”

“Aga on ka tõesti kole olla petis õpilaste ja õpetaja silmis?” hüüdis Robert.

“Jah, hea ta küll ei ole,” nõustus Hildegard, “kulus hulk aega, enne kui ma mõistsin, et see on Jumala silmis üks väga väike asi. Sada korda olen ma enesele korranud salmi: “Oh, et meil kõik väike saaks väikeseks, ning suur paistaks suurena” ja viimaks ma mõistsin seda. See ei või mulle ometi kord taevas mingit kahju teha, kas mind siin all peeti petiseks või mitte.”

“Millest te õige kõnelete?” küsis Karl, kes kogu sellest tõlkeloost polnud midagi kuulnud.

Robert jutustas talle kõik. Karl kuulas kasvava hirmuga

“Mis ma olen teinud!” hüüdis ta viimaks. “Hildegard, võid sa mulle andestada? Kõiges selles õnnetuses olen mina süüdi!”

“Sina?” küsis Hildegard õnneliku naeratusega. “Oh, Karl, kui rõõmus ma olen!”

“Aga kui palju sa pidid kannatama!” ütles Karl kurvalt. “Ma mäletan veel hästi, kuidas Harry sind kutsus selle imeliku naise Marie Verner'i juurde. Ma astusin just siis lehtlasse, kuhu sa olid jätnud prantsuse keele vihiku. Kui ma tõlkes vigu nägin, parandasin need tahtmatult, mitte võides aimata, milliseid piinu sa selle läbi kannatama pidid. Andesta mulle, Hildegard!”

Tütarlaps vaatas talle säravate silmadega otsa. “Oo, Karl, ma tänan sind südamest, nüüd ei mõtle enam keegi, et ma tahtsin petta. Ma olen nii õnnelik!”

Tänulikult ja rõõmsalt sirutab ta Karlile käe, sealjuures aga nihkus ta oma heast asendist ning tugeva valuhoo tõttu vajus ta karjatusega padjale tagasi.

Karl kummardus ning seadis ta oma endisesse asendisse tagasi. Kui ta lõpetas, oli Robert toast kadunud.

“Vaene Robert,” ütles Karl. “Ma usun, et ta sisemiselt raskeid aegu läbi elab, ma tunnen talle kaasa!”

“Ta näib väga õnnetuna,” ütles Hildegard mõtlikult.

“Me peame ta eest palju paluma, eks ole?”

Karl noogutas. Vähe aja pärast ütles ta: “Oled sa märganud, Hildegard, milline muudatus on toimunud Leeniga?”

”Leeni on ikka väga armas,” ütles Hildegard soojalt.

“Jah, aga peaksid teda nägema isaga koos, see on kena! Leeni armastus isa vastu on piiritu ja ta avaldab seda igal võimalikul viisil. Isa olevat küsinud, millest see tuleb, et ta hoopis teistsugune on kui varem. Ta olevat vastanud: “See tuleb sellest, et ma tahaksin olla üks kuninglik laps!” ja siis oli ta isale jutustanud Kuningast Jeesusest, ja mõtle nüüd, nad loevad koos Piiblit! Leeni isa tuleb sageli ka meile ja räägib meie isaga!”

Samal hetkel astus tuppa doktor.

“Mida teeb mu armas laps?” küsis ta sõbralikult, istudes Hildegardi voodi juurde. Hildegard vaatas talle tänulikult otsa. Talle ei jäänud tähele panemata, et onu näost peegeldus sügav liigutus.

“Kas midagi on juhtunud?” küsis ta kartlikult.

“Jah,” ütles doktor õnnelikult, “üks ime on sündinud, suur, auline Jumala ime!” Ta tõmbas oma väikese punase raamatu taskust, lehitses seda natuke ja asetask selle siis avatuna Hildegardi voodivaibale. “Selle saadab sulle Robert,” ütles ta. “See on sinu lauluraamat. Ta on viimasel ajal palju sellega tegelenud. Ta on siin mõned salmid alla kriipsutanud, ja palub, et sa neid loeksid.”

Hildegard luges:

“Ma ütlesin enesest lahti,
ja enese tahtmisest ka,
ma andsin kõik Jeesuse kätte,
mu elu nüüd juhatab Ta.
Mu “mina” on troonilt nüüd langend
Ja valitsus Jeesuse käes.
Ehk olgu küll kiusajad kanged,
ma võidan nad Jumala väes.”

Õrn puna ilmus lugemise ajal Hildegardi kõhnadele põskedele ja ilma, et ta seda ise oleks teadnud, voolasid pisarad üle ta näo.

“Oo, onu, kui ilus see on!” ütles ta üles vaadates ning ta häälest kostus vaikne juubeldamine.

“See on kõige kallim kink, mida Jumal mulle võis anda,” vastas doktor liigutatult. “Täname üheskoos Issandat!”

* * * * *

Õhtul jutustas doktor oma abikaasale, kuidas kõik oli juhtunud.

“Robert oli juba kaua võidelnud,” ütles ta, “ma usun, sest ajast, kui Hildegard tuli meie majja. Laps on algusest peale talle imelist mõju avaldanud; ta sai õige varsti aru, et Hildegard on õigel teel ja tema mitte, aga ta tõrkus, ei lasknud seda tunnistada, ja ta võitles tõe vastu nii kaua kui võis. Täna aga varises ta kokku. Ma pole teda kunagi näinud nii täielikult

murtuna. Ma usun, et avastus, kuidas Hildegard, keda ta nii hea meelega tahtis pidada petiseks ning silmakirjatsejaks, niisuguse alandlikkusega talus väärkahtlustust, oli viimane piisk, mis sulatas ta kõva südame. “Ma olen kõige armetum inimene kogu maailmas,” ütles ta. “Oo, isa, mis ma pean tegema? Mis ma pean tegema?” Alles pärast pikka ning ägedat võitlust otsustas ta kogu oma patukoorma maha panna Jeesuse risti alla ja lasta end Tema poolt puhastada.”

“Kui hea, et ta oma hädas kohe sinu juurde tuli,” ütles ema tänutundes.

“Ta oli juba küllalt kaua üksi võidelnud, aga nüüd on ta armas jumalalaps, ta on täie tõsidusega oma tahte surma andnud, me peame teda nüüd aitama valvel olla.”

Mõlemad vaikisid hetkeks. Siis küsis ema: “Mida see vana Verner täna sinust tahtis?”

“Ah, see vaene inimene tahtis väga Hildegardi näha. Ta on nii vapustatud õnnetusest, ta on täiesti murdunud. Ma lubasin teda ukse vahelt Hildegardi tuppa vaadata. Imeline rahu, mis lapse olemusest paistab, näis avaldavat talle sügavat mõju. Ma usun, mees ei joo enam kunagi tilkagi viina.”

“Ka mina olen neil päevil midagi õppinud,” ütles ema vähe aja pärast. “Ma olen nii palju mõelnud ühele Hildegardi lemmiklauludest:

“Jeesus käsib särada selgesti
nagu väike lamp, mis särab puhtasti,
Jeesu lapsed paistku ilmas pimedas,
olgu ikka Tema tahtmist tegemas!”

See polnud minust õige, et ma ikka vabandasin, nagu poleks mul selleks aega. Kogu see aeg, kui Hildegard meie majas oli, on ta näidanud, et ka töö juures võime näidata ja peame näitama, kas me kuulume Issandale või mitte. Kindlasti ei mõtle ega ütle ma nüüd enam, et mul pole aega juhtida oma lapsi Jeesuse juurde.”

* * * * *

Pikkamisi möödusid päevad. Iga üksik viis endaga kaasa osa Hildegardi elujõust. Murega silmitsesid ema ja Adele peent sinist soontevõrku ta meeleskohtadel ja hirmuga kuulas isa tihti vigastatud kopsu vaevarikast töötamist. “Ma peaaegu võin su käest läbi näha,” ütles Hans Hildegardi väikest kätt vastu valgust hoides. “Millest see tuleb?”

“Ma lähen varsti Önnistegija juurde,” ütles Hildegard naerdes.

“Taevasse?” küsis Hans imestunult. “Rõõmustad selle üle?”

Hildegardi nägu lõi särama. “Jah, väga,” ütles ta. “Kindlasti ei kesta see enam kaua,” lisas ta nagu enda lohutuseks.

Jah, nad kõik nägid, et hiigelsammudega lähenes lõpp – õigemini küll algus – sest näis, nagu seisaks Hildegard ootusrikkalt millegi uue, suure ning aulise ees.

Ta ei kõnelnud sellest palju, aga seda võis märgata kogu ta olemusest. Rääkimine muutus talle raskeks, siiski kuulas ta heameelega, kui teised kõnelesid. Eriti õnnelik oli ta siis, kui talle Piiblist ette loeti või mõnda ta lemmiklaulu lauldi.

“Ah, ma palun, laulge veelkord laulu kuninglikust lapsest,” palus ta ühel õhtul, kui ta kogu päeva oli lamanud vaiksena.

“Kas sa lähed täna armsa Önnistegija juurde?” küsis Valter.

“Võib-olla,” vastas Hildegard ta käekest silitades.

“Vii Talle minu poolt tervisi,” palus väikene, “ja ma saadan Talle mõned lilled,” sealjuures pistis ta kaks sügisastrit Hildegardi läbipaistvasse kätte. Hildegard naeratas talle sõbralikult ja siis kuulas ta vaimustusega oma vana armast laulukest, mida ümberseisjad raske, väriseva südamega laulsid:

“Mu mullane maja langegu ka,
mu Isa on rikas, ei muretse ma!

Mind ootab üks kodu seal õndsate maal.
Mu Isa on kuningas, taevas Ta saal.
Olen kuninglik laps, olen kuninglik laps!
Jah, Jeesuse läbi olen kuninglik laps.”

Hildegardi silmad hakkasid imelikult särama... “Jah, Jeesuse läbi olen kuninglik laps,” sosistasid ta kahvatud huuled, siis tõmbas ta veelkord sügavalt hinge – ja uinus viimsele unele.

* * * * *